

คู่มือการปฏิบัติงาน ครู กศน. ตำบล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) ของประเทศไทย รัฐบาลมุ่งหวังให้ภารกิจของ กศน. ตำบล เป็นกลไกในการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและยังเข้าไม่ถึงโอกาสการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

สำนักงาน กศน. จึงจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้า กศน.ตำบล(หรือ กศน.แขวง สำหรับ กรุงเทพมหานคร) เล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ หัวหน้า กศน. ตำบล และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมหลักของ กศน.ตำบล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมจัดกิจกรรม โดยมีเป้าหมายให้คนไทย ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

สำนักงาน กศน. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหัวหน้า กศน.ตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษารายละเอียดของคู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้า กศน.ตำบล เพื่อให้สามารถนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

(นายอภิชาติ จีระวุฒิ)

เลขาธิการ กศน.

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ตอนที่ ๑	๑
บทนำ	๑
ความเป็นมา	๑
ความหมาย	๒
หลักการ	๒
วัตถุประสงค์	๒
ตอนที่ ๒	๓
การดำเนินงาน กศน.ตำบล	๓
การบริหารจัดการ	๓
กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล	๔
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน	๔
ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้	๕
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	๕
ศูนย์ชุมชน	๗
การมีส่วนร่วม	๗
การนิเทศ ติดตามและรายงานผล	๘
ตอนที่ ๓	๙
บทบาทหน้าที่ กศน.ตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๙
บทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน.ตำบล	๙
บทบาทหน้าที่ของ กศน.อำเภอ/เขต	๑๐
บทบาทหน้าที่ของสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.	๑๐
บทบาทหน้าที่ของสถาบัน กศน.ภาค	๑๐
บรรณานุกรม	๑๑
คณะผู้จัดทำ	๑๒

ตอนที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.๒๕๕๒ – ๒๕๖๑) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเรื่อง การศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยเฉพาะ ได้ดำเนินการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกพื้นที่ เดิมเดิมระบบการศึกษา ให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์) ในขณะนั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้ง กศน. ตำบลขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ ระดับตำบลยุคใหม่ที่มีเครื่องมือที่ทันสมัยในการดำเนินงานโดยการผลักดันงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็ง ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือ กศน. ตำบล และได้มอบให้สำนักงาน กศน. เร่งรัดพัฒนาและเดินหน้าไปสู่ ความเป็นศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชน เพื่อให้ประชาชน ทั่วประเทศได้มีพลังแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มีที่สิ้นสุดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างแท้จริง โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าในเดือนกันยายน ๒๕๕๓ จะมี กศน. ตำบลครบทั้ง ๗,๔๐๙ ตำบลทั่วประเทศ และได้ทำ พิธีเปิดตัว กศน. ตำบล เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ณ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ(นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) คนปัจจุบัน ท่านได้ สืบสานนโยบายเรื่อง กศน. ตำบลต่อโดยกำหนดให้มี ๘ นโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนโยบาย ข้อที่ ๕ เรื่องสร้างแหล่งเรียนรู้ราคาถูก ให้จัดตั้ง กศน. ตำบลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกสำหรับประชาชน โดยร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมให้มีโครงการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ กศน. ตำบล เป็นศูนย์การเรียนรู้ เช่น ประชาชนในตำบลสามารถตรวจสอบราคายางพารา การใช้ปุ๋ยเคมี ฯลฯ โดยให้ ครู กศน. ตำบล ดูแล และส่งเสริมการอ่าน สร้างเครือข่ายรักการอ่านแก่บุตรหลานในชุมชน จัดทำมุมหนังสือ เพื่อส่งเสริมการอ่านทั้งที่บ้าน ห้องสมุด โรงพยาบาล หรือสถานที่ต่าง ๆ มีศูนย์ Fix it center รวมทั้งมี การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขยายผลโครงการ Teacher TV และโครงการ Student Channel ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียน ครู และประชาชนทั่วไป มีมหาวิทยาลัย เพื่อการเรียนรู้โดยประสานกับ สสวท. ร่วมสนับสนุนสื่อทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ กศน. ตำบล ร่วมกับ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสารสนเทศสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงใน โครงการ ICT ตำบลมาจัดตั้งที่ กศน. ตำบล เป็นต้น ซึ่งได้ทำพิธีเปิด กศน. ตำบล : แหล่งเรียนรู้ราคาถูก ประเทศไทยร่วมใจปฏิรูปการศึกษา เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

นอกจากนั้น คณะรัฐมนตรีโดยการนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี มีมติ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ อนุมัติปรับสภาพครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ยกฐานะเป็นพนักงาน ราชการ จำนวน ๘,๖๗๒ คน และในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และ

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้เกียรติมอบนโยบายในงานสัมมนา สัมชชา กศน.ตำบล : ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตลอดชีวิต ให้กับครู กศน.ตำบล และผู้เกี่ยวข้อง ประมาณ ๙,๐๐๐ คน ณ. ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทคบางนา กรุงเทพมหานคร ดังนั้น สำนักงาน กศน. จึงได้กำหนดเป็น นโยบายสำคัญเร่งด่วนให้ กศน. ตำบล จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนและพัฒนา กศน. ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

ความหมาย

กศน.ตำบล หมายความว่า เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษาจากระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล/แขวง

หลักการ

หลักการทำงาน กศน. ตำบล ยึดชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ต้นทุนของชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี มีการประสานเครือข่ายในชุมชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชน/สังคม เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม กศน. ตำบล ทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน มีคณะกรรมการ กศน. ตำบล ที่เป็นคนในชุมชน ให้การส่งเสริม สนับสนุน ติดตามดูแลและร่วมประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

วัตถุประสงค์

กศน. ตำบล จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
๒. สร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน
๓. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ ภาคีเครือข่าย
๔. ประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน

ตอนที่ ๒

การดำเนินงาน กศน. ตำบล

กศน. ตำบล เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือห้องเรียนของ กศน. อำเภอ/เขต ซึ่งตั้งอยู่ในระดับ ตำบล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของประชาชนในชุมชน และพัฒนา กศน. ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การบริหารจัดการ

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๑. ด้านกายภาพ	
๑.๑ อาคารสถานที่	- ปรับปรุงอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกให้มีความพร้อมในการให้บริการ มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย เหมาะสมและมีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
๑.๒ สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์	๑. จัดหา วัสดุ และครุภัณฑ์ พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพียงพอกับความต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล โปรเจ็กเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม วิทยุ ฯลฯ ๒.ดูแล บำรุงรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ๓. จัดหาสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท เช่น หนังสือแบบเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชุดการเรียน หนังสือทั่วไป ฯลฯ
๒ ด้านบุคลากร	
๒.๑ หัวหน้า กศน. ตำบล	๑.ส่งเสริมสนับสนุน และประสานการทำงานกับครู ศรช. ชุมชนและภาคีเครือข่าย ๒.ปฏิบัติหน้าที่ประจำ ในพื้นที่ กศน. ตำบล ที่รับผิดชอบ ๓. ได้รับการอบรมพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามแผนที่ กศน. อำเภอหรือจังหวัด กำหนด
๒.๒ ครู กศน.	๑.จัดกิจกรรม กศน. ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่รับผิดชอบ ๒.ประสานการทำงานร่วมกับ หัวหน้า กศน.ตำบล ชุมชนและภาคีเครือข่าย
๒.๓ คณะกรรมการ กศน. ตำบล	๑. สรรหาคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน กศน. กำหนด ๒. สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการ กศน. ตำบล เกี่ยวกับการดำเนินงาน กศน. ตำบล ๓. เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล ๔.ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ ในการจัดประชุมคณะกรรมการ กศน. ตำบล

๑. การบริหารจัดการ (ต่อ)

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๒.๔ อาสาสมัคร กศน.ตำบล	- สรรหาและ เสริมสร้างแรงจูงใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล
๒.๕ ภาคีเครือข่าย	๑. แสวงหา รวบรวมและจัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล ๒ สร้างความเข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน กศน.ตำบล ๓. เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน.ตำบล

๒. กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๑. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน (Information center)	
๑.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับชุมชน ให้ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย	๑. จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน โดยใช้แบบของ สำนักงาน กศน. ๒. ประมวลผลเป็นรายตำบล และจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศนำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรม
๑.๒ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กศน. ตำบล และแผนปฏิบัติการประจำปี	๑. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กศน.ตำบล ๒. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ๓. นำเสนอแผน ต่อคณะกรรมการ กศน. ตำบล และภาคีเครือข่าย ๔. กศน. ตำบล นำเสนอแผนให้ กศน. อำเภอ /เขตพิจารณา อนุมัติ
๑.๓ นำเสนอความรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศของชุมชนให้ถูกต้องและทันสมัย	๑. นำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ด้านการตลาดชุมชน สินค้าชุมชน การแนะนำอาชีพ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ ๒. จัดแสดงข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร แผนภูมิ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ เป็นต้น ๓. สืบค้นและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ๔. ส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล

๒. กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล (ต่อ)

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๒. ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ (Opportunity Center)</p> <p>๒.๑ ประสานความร่วมมือในแนวราบกับภาคีเครือข่าย</p> <p>๒.๒ เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่าย กับ กศน. ตำบล</p> <p>๒.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร</p>	<p>๑. ประสานงาน/วางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน อบต. พัฒนาที่ดิน สถานีอนามัย พัฒนาการตำบล สหกรณ์ ปศุสัตว์ ประมง ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน วัด มัสยิด โรงเรียนดีประจำตำบล ฯลฯ เพื่อจัดกิจกรรมบริการชุมชน</p> <p>๒. รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่าย ในการจัดการเรียนรู้</p> <p>๑. ส่งเสริมและหรือจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center)(สอศ.) ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (กระทรวงไอซีที) มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต(สสวท.) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ธนาคารเคลื่อนที่ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเคลื่อนที่ ฯลฯ กิจกรรมนี้จึงเป็นเสมือนที่นัดพบระหว่างประชาชนกับหน่วยงานบริการต่างๆ ของรัฐหรือองค์กรอื่นๆ เพื่อสร้างโอกาส การเรียนรู้ของประชาชน</p> <p>๒. พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน</p> <p>๑. จัดทำเว็บไซต์ กศน.ตำบล</p> <p>๒. ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการติดต่อกับผู้เรียน/ผู้รับบริการ ที่อยู่ต่างหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <p>๓. สืบค้น รวบรวมและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น ราคากลางของวัตถุดิบ ราคาผลผลิตทางการเกษตร ราคาสินค้า เป็นต้น</p>
<p>๓. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Learning Center)</p> <p>๓.๑ ออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย</p>	<p>๑. กศน. ตำบล และกศน. อำเภอ ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ,ผู้เรียน,ผู้รับบริการ ออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมหรือโครงการในลักษณะบูรณาการระหว่างวิถีชีวิตการทำงานและการเรียนรู้</p> <p>๒. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน</p>

๒. กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล (ต่อ)

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๓.๒ จัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยให้แก่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายในชุมชน</p> <p>๓.๒.๑ ส่งเสริมการรู้ หนังสือ</p> <p>๓.๒.๒ การศึกษานอก ระบบ ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน</p> <p>๓.๒.๓ การศึกษา ต่อเนื่อง</p> <p>๑) การศึกษาเพื่อ พัฒนาอาชีพ(ดำเนินการเป็น ลำดับแรก)</p> <p>๒) การศึกษาเพื่อ พัฒนาทักษะชีวิต</p> <p>๓) การศึกษาเพื่อ พัฒนาสังคมและชุมชน</p>	<p>๑. จัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ในตำบล ที่ ชัดเจน</p> <p>๒. จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ ในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี เป็นลำดับแรก</p> <p>๑. จัดทำแผนยกระดับการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น เด็กออกกลางคัน เด็กเร่ร่อน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ กลุ่มผู้ย้ายถิ่น ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ประชากรวัยแรงงาน เป็นต้น</p> <p>๒. วางแผนการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับ ภาคีเครือข่าย</p> <p>๓. จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>๔. รายงานผลการดำเนินงาน</p> <p>- จัดทำแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ/หลักสูตรอาชีพระยะสั้น ที่ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยเน้นการเพิ่มทักษะทางด้าน เทคโนโลยีสมัยใหม่และอาชีพใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน</p> <p>- จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความจำเป็น ของชุมชน เช่น การป้องกันสาธารณสุข สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน คุณธรรมจริยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น</p> <p>๑. จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนโดยใช้รูปแบบ ที่ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบอื่นๆ เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย การจัดกระบวนการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม ของ ประเทศ เพื่อนำไปสู่ความปรองดองสมานฉันท์ เศรษฐกิจชุมชน และการ อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. จัดการศึกษาต่อเนื่องหลักสูตรเชิงบูรณาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตาม แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>

๒. กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล (ต่อ)

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๓.๒.๔ การศึกษาตามอัธยาศัย</p> <p>๑) การส่งเสริมการอ่าน</p> <p>๒) จัดบริการสื่อ</p> <p>๔. ศูนย์ชุมชน (Community Center)</p>	<p>- จัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในรูปแบบต่างๆ เช่น ครอบครัวยุคใหม่ รักษารักการอ่าน มุมส่งเสริมการอ่านในชุมชน กศน.ตำบลเคลื่อนที่ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เปิดความรู้สู่ชุมชน หีบหนังสือสู่หมู่บ้าน จุดบริการการอ่าน ชุมชน มุมอ่านหนังสือที่ท่ารถ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม สถานีอนามัย เป็นต้น</p> <p>๑.จัดบริการสื่อทุกประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์(นสพ.) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสาริต สื่อทดลอง วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น</p> <p>๒.บริการ Student Channel เพื่อเสริมศักยภาพให้กับโรงเรียนดีประจำตำบล</p> <p>๓.บริการการศึกษาทางไกล (ETV) ให้แก่นักศึกษา กศน. และประชาชนทั่วไป</p> <p>- จัดและส่งเสริมให้ กศน. ตำบล เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น เวทีชาวบ้าน สภากาแฟ สถานที่พบปะเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมศาสนา วัฒนธรรม เวทีประชาธิปไตย กีฬา ฯลฯ</p> <p>โดยครู กศน.ตำบล เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมเหล่านี้ขึ้น เป็นการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้ง อบต. อบจ. เทศบาล ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งอาสาสมัครต่างๆ ในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) อาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่างราชการบ้านาญ เยาวชน ผู้นำท้องถิ่น เข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง</p>

๓. การมีส่วนร่วมของชุมชน

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
การมีส่วนร่วมของชุมชน	<p>๑. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชน เห็นความสำคัญและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม กศน. ตำบล และจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น</p> <p>๒. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนางาน กศน.ตำบล อย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล</p> <p>๓. เสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ ภายในตำบล และระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบล ศูนย์ ICT ตำบล เป็นต้น</p>

๔. การนิเทศ ติดตามและรายงานผล

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๑. การนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี	๑. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ๒. ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศ ติดตามผล ๓. จัดให้มีประธานนิเทศกิจกรรมในพื้นที่
๒. การรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี	๑. จัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรม ๒. จัดเก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม ๓. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน <ul style="list-style-type: none"> - รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด - รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. ตำบล

ตอนที่ ๓

บทบาทหน้าที่ กศน. ตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กศน.ตำบล มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีหัวหน้า กศน.ตำบล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน กศน.ตำบล ดังนี้

๑. บทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน. ตำบล

๑. การวางแผน

- ๑.๑ จัดทำฐานข้อมูลชุมชน
- ๑.๒ จัดทำแผนพัฒนา กศน. ตำบล
- ๑.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

๒. การจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- ๒.๑ จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ดังนี้
 - การส่งเสริมการรู้หนังสือ
 - การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - การศึกษาต่อเนื่อง
- ๒.๒ จัดและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
 - ส่งเสริมการอ่าน
 - จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - บริการข่าวสารข้อมูล และสื่อทุกประเภท
 - จัดและส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดชุมชน มุมหนังสือบ้าน

๓. บริการการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย

- ๓.๑ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ร่วมกับ (สอศ.)
- ๓.๒ ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับ (สคบ.)
- ๓.๓ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร่วมกับ (กระทรวงไอซีที)
- ๓.๔ มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต ร่วมกับ (สสวท.)
- ๓.๕ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ร่วมกับโรงพยาบาล สถานีอนามัย
- ๓.๖ ธนาคารเคลื่อนที่
- ๓.๗ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ร่วมกับกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
- ๓.๘ อำเภอเคลื่อนที่ ร่วมกับอำเภอ

๔. สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายองค์กรชุมชนผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

๕. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แผนงาน โครงการ กิจกรรมและผลการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในรูปแบบต่างๆ

๖. รายงานผลการปฏิบัติงาน

๖.๑ รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด

๖.๒ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. ตำบล

๒. บทบาทหน้าที่ของ กศน. อำเภอ/เขต ที่มีต่อ กศน. ตำบล

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน.

๒. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล

๓. จัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการให้บริการ

๔. พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล อาสาสมัคร กศน. ตำบล และคณะกรรมการ กศน. ตำบล

๕. ประสานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล

๖. ร่วมกับ กศน. ตำบล จัดกิจกรรมการเรียนรู้

๗. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของ กศน. ตำบล

๘. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

๙. สรุป วิเคราะห์ ผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล ในระดับอำเภอ รายงานสำนักงาน กศน.

๑๐. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบต่างๆ

๓. บทบาทหน้าที่ของ สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ที่มีต่อ กศน. ตำบล

๑. ชี้แจงนโยบายจุดเน้นการดำเนินงาน

๒. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล

๓. พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล อาสาสมัคร กศน. ตำบล และคณะกรรมการ กศน. ตำบล

๔. ประสานภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล

๕. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของ กศน. ตำบล

๖. กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

๗. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบต่างๆ

๔. บทบาทหน้าที่ของ สถาบัน กศน. ภาค ที่มีต่อ กศน. ตำบล

๑. สนับสนุนสื่อการเรียนรู้

๒. ร่วมพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษานอกระบบ

๓. จัดเวทีแสดงผลงานทางวิชาการระดับภาค

๔. ร่วมพัฒนาครู กศน. ตำบล

๕. วิจัยเพื่อการพัฒนาการดำเนินงาน กศน. ตำบล

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, สำนักบริหารงาน. แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลาง
การเรียนรู้ตลอดชีวิต. กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ, ๒๕๔๗.

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. ครู กศน.ตำบล ครูของชุมชน :
ผู้ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ, ๒๕๕๓

_____. คู่มือการดำเนินงาน กศน.ตำบล . พิมพ์ครั้งที่ ๒ กลุ่มแผนงาน, ๒๕๕๒

_____. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔.
กลุ่มแผนงาน, ๒๕๕๓.

คณะผู้จัดทำ

๑. นายอภิชาติ จีระวุฒิ	เลขาธิการ กศน.	ที่ปรึกษา
๒. นายวัชรินทร์ จำปี	รองเลขาธิการ กศน.	ที่ปรึกษา
๓. นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์	รองเลขาธิการ กศน.	ที่ปรึกษา
๔. นางชุลีพร ผาตินินนาท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ	ประธานคณะทำงาน
๕. นายศุภกร ศรีศักดิ์ดา	ผอ. สำนักงาน กศน. จังหวัดลำปาง	คณะทำงาน
๖. นายสุรพงษ์ จำจด	ผอ. สำนักงาน กศน. จังหวัดชลบุรี	คณะทำงาน
๗. นายวีระกุล อรัณยะนาค	ผอ. สำนักงาน กศน. นนทบุรี	คณะทำงาน
๘. นายทรงชัย ขยันงาน	ผอ. สำนักงาน กศน. จังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
๙. นางกานดา ทองคลองไทร	ผอ. สำนักงาน กศน. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คณะทำงาน
๑๐. นายนิทัศน์ ลักษณะ	ผอ. กศน. อำเภอราชสาส์น จ. ฉะเชิงเทรา	คณะทำงาน
๑๑. นายอุชู เชื้อป่อคา	ผอ. กศน. อำเภอลำสนวน จ. ชุมพร	คณะทำงาน
๑๒. นางกาญจนา บัววัฒน์	ผอ. กศน. อำเภอตากลี จ. นครสวรรค์	คณะทำงาน
๑๓. นายบุญส่ง ทองเชื่อม	ผอ. กศน. อำเภอเมืองขอนแก่น จ. ขอนแก่น	คณะทำงาน
๑๔. นายศุภชัยณัฐ หลักเมือง	ผอ. กศน. อำเภอเมืองฯ จ. ประจวบคีรีขันธ์	คณะทำงาน
๑๕. นายพล ศรีกัลยา	ผอ. กศน. เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑๖. นางอรสา โพธิ์ทอง	ผอ. กศน. เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑๗. นายกฤติพัฒน์ แสงทอง	นักวิชาการศึกษา ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน และเลขานุการ
๑๘. นางหทัยทิพย์ มณีรัตน์	นักวิชาการศึกษา ปฏิบัติการ	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นายวรัตน์ ศรีเทพ	นักวิชาการศึกษา ปฏิบัติการ	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ